

ББК 67я43
УДК 34(063)
П 27

Оргкомітет конференції

Співголови:

Турило А.М. – д.е.н., професор, директор Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Шайкан А.А.** – д.е.н., професор, заступник директора Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» з науково-педагогічної роботи; **Сагайдак М.П.** – к.е.н., доцент, член-кореспондент Академії економічних наук України, декан факультету економіки підприємства та права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Макаренко О.Ю.** – д.ю.н., доцент, завідувач кафедри права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Юсупов В.А.** – к.ю.н., старший викладач кафедри права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Члени організаційного комітету:

Голікова К.О. – к.ю.н., доцент, заступник завідувача кафедри права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Ямзоний В.І.** – к.ю.н., доцент, доцент кафедри права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Величко Д.М.** – к.ю.н., доцент кафедри права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Копайгора І.І.** – к.ю.н., доцент, доцент кафедри філософії ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Золотарьова М.К.** – к.ю.н., старший викладач кафедри права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Пададименко Н.В.** – к.ю.н., старший викладач кафедри права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; **Макаренко Н.А.** – асистент кафедри права Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет».

П 27 «Перспективні напрями розвитку сучасної юридичної науки»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Кривий Ріг, 30-31 січня 2015 р. – Кривий Ріг : ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2015. – 216 с.

ISBN 978-617-7178-63-6

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Перспективні напрями розвитку сучасної юридичної науки», яка відбулася на базі ДВНЗ «Криворізький національний університет» 30-31 січня 2015 р.

ББК 67я43
УДК 34(063)

ISBN 978-617-7178-63-6

© ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КРИВОРІЗЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ»

30-31 січня 2015 р.

Кривий Ріг, 2015

11. Перший заступник керівника місцевої прокуратури це відповідно до ч. 3 ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» (2014 р.) перший заступник прокурора певної місцевої (територіальної) прокуратури (повноваження визначені розпорядженнями, наказами Генерального прокурора України його заступниками, керівником регіональної прокуратури, а також керівником місцевої прокуратури, що видає накази з питань, які належать до його адміністративних повноважень);

12. Заступники керівника місцевої прокуратури це відповідно до ч. 2 ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» (2014 р.) заступники прокурора певної місцевої (територіальної) прокуратури (повноваження визначені розпорядженнями, наказами Генерального прокурора України його заступниками, керівником регіональної прокуратури, а також керівником місцевої прокуратури, що видає накази з питань, які належать до його адміністративних повноважень);

13. Керівник підрозділу місцевої прокуратури це відповідно до ч. 3 ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» (2014 р.) керівник певного відділу місцевої прокуратури (повноваження визначені розпорядженнями, наказами Генерального прокурора України його заступниками, керівником регіональної прокуратури з питань, що належать до його адміністративних повноважень, його першим заступником, заступниками);

14. Заступник керівника підрозділу місцевої прокуратури це відповідно до ч. 3 ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» (2014 р.) заступники керівника відділу певної місцевої (територіальної) прокуратури (повноваження визначені розпорядженнями, наказами Генерального прокурора України його заступниками, керівником регіональної прокуратури, а також керівником місцевої прокуратури, що видає накази з питань, які належать до його адміністративних повноважень).

Варто зазначити, що під час вирішення питання щодо надання рекомендації для призначення на адміністративну посаду Рада прокурорів України враховує професійні та морально-ділові якості кандидата, а також його управлінсько-організаторські здібності та досвід роботи, що відображені окрім іншого у рішеннях Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, наприклад за результатами проведеного конкурсу. Конкурс відповідно до ч. 1 ст. 38 Закону України «Про прокуратуру» (2014 р.) має включати в себе оцінку професійного рівня, досвіду, морально-ділових якостей прокурора та перевагу його готовності до здійснення повноважень в іншому органі прокуратури, у тому числі вищого рівня.

Перебування прокурора на адміністративній посаді у прокуратурі не звільняє його від здійснення повноважень прокурора відповідної прокуратури, оскільки згідно з п. 2 ч. 4 ст. 7 та ч. 1, 2 ст. 15 Закону України «Про прокуратуру» (2014 р.) прокурори в Україні мають єдиний статус «прокурора» незалежно від адміністративної посади, яку обіймають у прокуратурі. Тож, з цього слідуює, що адміністративна посада прокурора існує окремо від його загального статусу як прокурора відповідної прокуратури, а відтак зобов'язаний останнього виконувати повноваження та функції покладені на нього Законом України «Про прокуратуру» (2014 р.).

З одного боку в органах прокуратури згідно ст. 39 Закону України «Про прокуратуру» (2014 р.) всі управлінські та організаційно-розпорядчі посади є адміністративними, однак якщо бути більш точним то посада Генерального

прокурора України є ж таки є політичною. Адже, очевидним є той факт, що Генеральний прокурор України призначається Президентом України за згодою Верховної Ради України, що звичайно потребує підтримки від тієї сили, яка має в парламенті ситуативну більшість (коаліцію), а відтак і майбутнього Генерального прокурора України просуває саме ця політична сила, яка звичайно підтримується Президентом України. Тому, вважаємо, що посада Генерального прокурора має бути виписана в Законі як політична та доповнена відповідними критеріями його професійності.

Варто нагадати, що відповідно п. 23 до нововведень або покращень, запроваджених відповідно до Спільного висновку і європейських стандартів Комітету генерального директорату з прав людини і верховенства права (директорату з прав людини) Ради Європи щодо Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року, віднесено до позитивних змін уточнення критеріїв, що визначають призначення і повторне призначення на адміністративні посади, які наразі окреслено як «професійні та морально-ділові якості кандидата, а також його управлінсько-організаторські здібності та досвід роботи» (стаття 39). Частина четверта і п'ята тепер містять відповідні положення, що вимагають від Генерального прокурора України письмово мотивувати будь-яку відмову прийняти рекомендацію, допускають можливість оскарження такої відмови до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, а також дозволяють Комісії повторно рекомендувати кандидата, який відповідає визначеним вимогам. Такі положення так чи інакше сприяють забезпеченню відсутності будь-якого ризику втрати незалежності у разі повторного призначення, про що зазначалося в пункті 116 Спільного висновку.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕПОВАГУ ДО СУДУ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

ОСТАФІЙЧУК Л. А.

заступник начальника управління правової роботи

*Головне управління міндоходів у Чернівецькій області
м. Чернівці, Україна*

Кожна цивілізована держава в конституціях чи законодавчих актах проголошує та юридично гарантує незалежність судової влади. Однак з практики багатьох держав добре відомо, що одна справа це проголошувати, а інша – виконувати. В країнах загального права, і особливо в Англії такої розбіжності між словами і справами практично не існує.

Конституції як єдиного законодавчого акту, що закріплює основи державного устрою, у Великобританії не існує. В країні діє неписана конституція, що складається із норм статутного права (Statute Law), норм загального права (Common Law) та норм, що являють собою конституційні звичаї (угоди) (Constitutional conventions) [4, с. 9; 5, с. 105–106]. Також, у Великобританії немає якогось єдиного акту, який би закріплював судоустрій усієї країни. Замість цього діють численні акти, які приймалися упродовж тривалого часу,

зокрема Закон про суд 1971 р., Закон про Верховний суд 1981 р., Закон про суди графств 1984 р. та ряд інших [4, с. 15]. Одна з заперечних є те, що суди в Англії – це справжня влада, що за значенням і престижем не нижче за законодавчої і виконавчої влади. Саме їм Англія зобов'язана створенням загальної права і права справедливості; саме вони сформували діюче нині англійське право, так як до цього законодавча і виконавча влада у цьому відношенні відігравали до ХХ ст. другорядну роль [6, п. 333].

Судова незалежність на сучасному етапі розуміється в Англії як реальна політична влада англійських суддів на «правовому полі», яка історично сформувалася в результаті компромісу, досягнутого між судьями і Парламентом в XVII-XVIII століттях. Згідно конституційної угоди, виконавчі органи не вправі критикувати ті чи інші судові рішення; міністри та державні службовці не мають права вказувати на те, що ті чи інші судові рішення засновані на помилковому уявленні суддів про право або на некомпетентність суддів. Відносно законодавчого органу діє децю інше положення, закріплене в правилах парламентського провадження: у парламентських дебатах можуть бути представлені обґрунтування тієї чи іншої критики на адресу судової влади, але не дозволяється обговорювати особистісні якості того чи іншого судді і гіпотетичні мотиви прийнятого ним судового рішення (за винятком випадків імпічменту судді). Як загальне правило, в Парламенті не можуть обговорюватися питання, які становлять предмет теперішнього або майбутнього судового розгляду, тому що в протилежному випадку буде зроблено вплив на здійснення правосуддя. Серед гарантій незалежності (safeguards) суддів слід назвати принцип відповідальності за неповагу до суду (contempt of court) [1].

Суди вищих інстанцій володіють достатніми засобами, щоб змусити поважати свої рішення. За «неповагу до суду» вони можуть засудити до тюремного ув'язнення особу, яка заважає нормальному ходу процесу, або особу, ді якої свідчать про небажання виконувати судові рішення у певних категоріях справ [6, п. 333].

Концепція неповаги до суду діє в Англії як у відношенні кримінального, так і цивільного провадження. Правовою основою для цієї категорії є Закон про неповагу до суду 1981 р. [2], а також відповідні судові прецеденти.

В якості неповаги до суду у цивільному процесі можуть бути кваліфіковані діяння, що стосуються поведінки спірних сторін в цивільному процесі. Засобами судового реагування на цивільно-правову неповагу до суду є арешт, конфіскація власності порушника, штраф, судовий наказ-заборона, судові розпорядження про реальне виконання. Так, наприклад, російський бізнесмен, засновник і бенефіціар групи компаній SAHO Павло Скуріхін заочно засуджений Високим судом Лондона до 16 місяців позбавлення волі за прояв неповаги до нього, за те, що проігнорував вимоги суду про розкриття своїх активів та явку на засідання [7].

Неповага до суду у кримінальному процесі має декілька видів:

– «пожування суду» (scandalising the court), що виражається в такій критичній судової влади, яка має своєю метою підірвати суспільну довіру до суддів і посягти сумнів у їх чесності та неупередженості. Так, наприклад, у справі *R v New Statesman, ex parte DPP* (1928) була визнана наклепницькою газетна замітка, в якій говорилося, що «позивачеві не варто сподіватися в чесному розгляді його справи з таким суддею як Евора» [1].

– «неповага перед лицям суду» (contempt in the face of the court), яка виражається в насильстві, направленому проти будь-якої особи, що перебуває в залі суду, в погрозі застосування такого насильства, або в навмисній образі судді, службовців суду, будь-якого адвоката або повіреного, що виступає у справі. Даний вид неповаги до суду охоплює собою також невиконання приписів судді, будь-які форми образливої поведінки, всі дії, спрямовані на переривання слухання справи, а також відмову свідка відповідати на запитання, на які він зобов'язаний надати відповідь.

– Будь-які публікації, що з'явилися під час відповідного судового процесу і створюють істотний ризик того, що здійснено правосуддя в даному процесі будуть створюватися перепони або завдано непоправної шкоди. Такими публікаціями визнаються виступи в усній або письмовій формі, по радіо чи інших засобах зв'язку, в будь-якій формі, які адресовані громадськості або будь-якій її частині (ст. 2 Закону про неповагу до суду 1981 р.) Щодо таких публікацій Законом про неповагу до суду 1981 р. встановлена абсолютна (сувора) відповідальність – тобто відповідальність без вини: поведінка може розглядатися як неповага до суду, що має на меті втрутитися в хід судочинства в окремому судовому процесі, незалежно від наміру зробити це (ст. 1 Закону).

Так, наприклад, у пресі було повідомлено, що Генеральний прокурор має намір пред'явити позов декільком користувачам соцмереж, які розмістили фотографії одного з убивць Джеймса Балджера, незважаючи на заборону про розкриття інформації про Джона Венеблса і Роберта Томпсоні, які були визнані винними у вбивстві дворічного Джеймса в 1993 році. А у червні 2011 року 40-річна Джоан Фрейл стала першою присяжною, яка отримала тюремний сток до восьми місяців за неповагу до суду через активність в соціальних медіа, після того як зі співчуття знайшла на Facebook Джеймі Стюарт, що проходила у справі про наркотики [3].

Також, існують обставини, які визнаються англійським судом такими що виключають відповідальність за неповагу до суду: обвинувачений може довести, що він мав необхідну розумну передбачливість і не міг знати чи мати розумні підстави припускати, що судовий розгляд, щодо якого він опублікував замітку, має місце або може мати місце; обвинувачений може показати, що в його статті було представлено фактично правильний, сумлінний і неупереджений виклад фактів конкретного судового розгляду (ст. 4 Закону); обвинувачений може довести, що та чи інша фактично правильна та сумлінна публікація могла лише випадковим чином вплинути на хід або результат судового розгляду (ст. 5 Закону).

Слід зауважити, що суд не вправі вимагати у особи розкриття джерела інформації, що міститься в публікації, за яку він притягнутий до відповідальності. Жодна особа не може бути визнана винною за відмову розкрити джерело такої інформації, якщо тільки суд не прийде до переконання, що розкриття необхідно в інтересах правосуддя, або національної безпеки, або для запобігання заворушенням чи злочину (ст. 10 Закону).

Закон також оголошує неповагою до суду використання в суді або внесення до суду для використання магнітофонів чи іншої звукозаписної апаратури, якщо тільки на це не отримано дозвіл суду (ст. 9 Закону).

Порушення справи про неповагу до суду може проводитися тільки окрім як або за згодою Генерального прокурора або за клопотанням юрисдикції суду,

щоб мати справу з ним (ст. 7 Закону). У всіх випадках суд має право розпорядитися про арешт особи, що перешкоджає здійсненню правосуддя, і утримання її під вартою аж до закінчення засідання. Максимальний термін позбавлення волі за кримінально-карану неповаги до суду становить відносно винних судів Англії 2 роки, нижчих – 1 місяць; штрафи щодо фізичних осіб не повинні перевищувати 500 фунтів стерлінгів (ст. 12 Закону).

Таким чином, переслідування за законом прояву неповаги до суду у Великій Британії слід вважати засобом для запобігання будь-якій формі прояву неповаги до суду і покарання для тих, чия поведінка завдає шкоди здійсненню правосуддя і може негативно вплинути на результат судового розгляду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антон Михайлов. Независимость судей: понимание юридической традиции в Англии – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://blog.prawo.ru/blog/3164.html>.
2. Закон Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про неповагу до суду 1981р. (Contempt of Court Act 1981) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/49/pdfs/ukpga_19810049_en.pdf.
3. За що можуть засудити Twitter-юзерів»: гід по законам – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/russian/uk/2013/02/130226_twitter_guide_to_law.
4. Конституції зарубіжних країн: Навчальний посібник/ авт.-упоряд. В.О. Серьогін, Ю.М. Коломієць, О.В. Марцеляк та ін. / За заг. ред. к.ю.н. доц. В.О. Серьогіна. – Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. – 664 с.
5. Правовые системы стран мира. Энциклопедический справочник / Отв. ред. – д.ю.н., проф. А.Я. Сухарев. – М.: Издательство Норма, 2000. – 840 с.
6. Репе Давид. Основные правовые системы современности – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lib.ru/PRAWO/gene.txt>.
7. Ё: российский бизнесмен осужден заочно за неуважение к суду Британии – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ria.ru/world/20141107/1032089019.html>.

ЗАКОНОДАВЧІ ПІДХОДИ ФІНЛЯНДІЇ ТА ІНДІЇ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ

ГРИЦУН О. О.

здобувач кафедри міжнародного права

Інститут міжнародних відносин

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та виникнення загроз, пов'язаних із кіберзлочинністю, кібертероризмом та інформаційними війнами, призвели до формування в різних державах окремих стратегій кібербезпеки.

Так, постановою Уряду Фінляндії від 25 січня 2013 року було прийнято «Стратегію кібербезпеки Фінляндії», яка визначила, що кібербезпека є міжнародним терміном для взаємозалежного та багатоцільового середовища обробки електронних даних. Ця стратегія визначила основні терміни, ключові цілі та керівні принципи, що використовуються для реагування на загрози в кіберпросторі і забезпечують його функціонування. Оскільки цикл розробки програмного забезпечення для інформаційних технологій занадто короткий, то така ж тенденція поширюється і на різні форми кібератак та інші шкідливі програмні засоби.

Відповідно до вищезазначеної стратегії під «кібербезпекою» розуміється бажаний кінцевий стан, в якому забезпечується її належне функціонування та надійність кіберпростору. Кібербезпека включає в себе заходи для функціонування необхідної для суспільства критичної інфраструктури, стійкої до кіберзагроз і їх наслідків. В свою чергу, «кіберзагроза» – це вірогідність діяння чи події в кіберпросторі, що в разі матеріалізації, негативно вплине на будь-яку операцію в інформаційному середовищі [1].

Бачення кібербезпеки зводиться до наступних чинників: держава здатна захистити свої життєво важливі функції від кіберзагроз у всіх ситуаціях; громадяни, державні органи та комерційні компанії можуть ефективно користуватись безпечним кіберпростором та компетенцією, що витікає із заходів кібербезпеки як в державному, так і в міжнародному масштабі.

Виходячи з цього бачення у Фінляндії було розроблено стратегічні керівні принципи кібербезпеки, що покликані посилити державно-приватне співробітництво в сфері регулювання питань кібербезпеки.

До переліку таких принципів увійшли наступні: створення ефективної моделі співробітництва між органами державної влади та іншими суб'єктами з метою посилення кібербезпеки та кіберзахисту; підвищення рівня обізнаності щодо питання комплексної кібербезпеки ключових суб'єктів, що приймають участь в захисті життєво важливих функцій суспільства; надання відповідним органам належних функціональних можливостей для попередження, вияв-